

KÖZPONTI LAP.

Havi közlemények
a magyarországi irgalmasnővérek
számára.

IV. évfolyam. 1917. március. 3. szám.

Budapest.

Az irgalmasnővérek kiadása. I., Ménesi-ut 27.

KÖZPONTI LAP.

Havi közlemények
a magyarországi irgalmasnővérek számára.

IV. ÉVFOLYAM.

1917.

3. SZÁM.

TARTALOM: Mit kíván tőlem isteni Jegyesem? — A virrasztásról.
— Néhány komoly szó a tanítónővérekhez. — Háborús vonat-
kozások a földrajz tanításában. — A főnévképzés: Tanítási
vázlat. — Rendkívüli gyógyulás tisztt. Le Gras Anyánk köz-
benjárására. — Elhunyt nővéreink. — Kérdések—Feleletek.
— Szünórák. — Levélszokrénny.

Mit kíván tőlem isteni Jegyesem?

Március hónap hallatára megdobban az irgalmas-
nővér szíve. Minden gondolata, érzése egy közép-
pont, a szentfogadalmak megújításának ténye körül,
összpontosul.

Közeledik az az áldott nap, mikor az édes Jézus
szívünk ajtaja elé áll, mintegy így szólva lelkünkhez:
„Nyisd ki, én arám, szíved ajtaját, bocsáss be; hozzád
jöttem, meghívót hozok; magam hozom, hogy el ne
utasítsd. Szíved ügyében jöttem, szívedet, szabadságo-
dat kérem . . .“

Szeretet leánya! megérted-e ezt a szótat? Érted-e
ezt a természetfölötti meghívót? Felfogod-e, hogy ki-
tüntetőbb megtiszteltetés még nem ért földi halandót?

Szent Hiláriu gyönyörűen jellemzi az isteni Völe-
gényt nevelt leányához intézett levelében, aki tőle pálya-
választása ügyében tanácsát kérte. „Kedves gyermekem!
Az a jegyes, aki kezedet kérte, hozzád éppenséggel nem
méltó; ő sem nem szép, gazdagnak sem elég gazdag;
nem eléggé bölcs és szeretetreméltó. Szíved sokkal elő-
kelőbb, semhogy ilyen alacsony összeköttetésre lépj.

Én más jegyest kerestem számodra: királyi szárazasú, szépsége, jósága, gazdagsága, hatalma felülmúl minden elképzelhető. Keresztrefeszített Jézus a neve ...“

Ime! Ó az én jegyesem is! Volna-e módomban hozzá hasonlót találni a földön? De mit is mondok! Hiszen: „*Nem ti választottatok engemet, hanem én választottalak ki titeket!*“ (Ján. 15. 16.) S viszonzásul mit kíván? Két szóban fejezi ki: „*Kövess engem!*“ (Ján. 21. 22.)

Plutarch római történetíró jegyezte föl, hogy a rómaiaknál szokásban volt, hogy midőn az ara először lépett jegyesének házába, így szólt: „Ahol Cajus, ott Caja.“ Rövid, de tartalmas mondás, egész élet boldogságának programja.

Mit jelentsen: „Ahol Cajus, ott Caja“? Mit egyebet, mint azt, hogy ahol a vőlegény, ott az ara. Tehát ahol Jézus, ott én.

De hol van az én isteni Jegyesem? Kövessük és lássuk. A szent evangélium kalauzolása mellett majd a betegek, majd a gyermekek, tudatlanok, bűnösök között találjuk őt.

Eddig már követtük és követjük is, hiszen — hogy úgy mondjam, — az Úr Jézus helyét a szegények között az irgalmasnövér tölti be. Mi elszántuk magunkat az Úr Jézus követésére, a munkában követjük is őt, de ez még nem az egész út.

Ahol a jegyes, ott az ő arája. Jézus pedig utolsó misszióját a kereszten teljesítette. Ide kell tehát követnem őt. És csak akkor leszek igazán hasonló és némi-képen méltó jegyesi szeretetére, ha érette áldozattá válok, ha nem csupán a Tábor hegyére, hanem a Golgotára is szívesen követem. S mi követtük őt. Első szentfogadalmaink letételével áldozatul hoztuk neki, mintegy keresztrefeszítettük szabadságunkat, kíván-

ságainkat, egész énünket, mindenünket. Ámde, mint-hogy ez a keresztrefeszítés egészen önkéntes volt, szabadságunkban áll meglazítani a szögeket és lelépni a keresztről. Megtudnók ezt tenni? Jézus, — bár a zsidók gúnyolódva szólították fel rá, ha Isten Fia, szálljon le a keresztről, — utolsó sóhajig kitartott.

„Ígérem, Jézusom, nemcsak újból keresztrefeszítem magamat szentfogadalmaim megújításával, hanem azokkal ez áldozatos állapotban meg is akarok maradni. Ha te megfeszített Jézus vagy, én megfeszített arád leszek, s mint ilyen akarok élni és halni.

Feláldozom elsősorban szemem kívánságát. Tudod, Jézusom, mekkora hatalma van annak az emberen. Hiszen Téged is ezek által akart megkísérteni a sátán, midőn a világ kincseit odaígérte, ha leborulva imádod őt. Nem hiszek én sem többé a hízelgőnek, aki könnyű élettel, szép jövővel hiteget és szeretne szenthivatásom édenkertjéből kiragadni. Nem. A szent szegénység fogadalmának szögével feszítem keresztre szemeim kívánságát.

A test kívánságait is keresztre viszem. Nemcsak azokat, melyek egyike is méltatlanná tenne arra, hogy Jézus igazi arája legyek, hanem azokat is, amelyek ugyan még nem bűnök, de könnyen bűnre vihetnek, avagy másoknak szemet szúrhatnak. Ilyen a világgal való fölösleges, kelletlenül hosszabb érintkezés, a világiakkal való beszélgetés közben a szellemeskedés és a föltűnés vágya, hiúság a viselkedésben, a világiak dicséretének hajhászása. Mindezt kerülni akarom és ígérem, hogy szent Vince tanácsait, melyeket szabályainkban a szűzi tisztaság megőrzésére adott, az utolsó betűig megtartom.

Az élet kevélységét, önmagam túlbecsülését, a nagy-ravagyást szintén az önmegtagadás kalapácsa és szögei

alá helyezem és engedelmes leszek mindenben, ami nem bűn és nem ellenkezik a szentszabállyal.

Még többet adok ennél, édes Jézusom: erőmet, időmet, mindenemet adom; Érted, a szegényekért; akár közvetlenül, akár közvetve.

Ez az én nászajándékom. Záradékuul pedig hűségem biztosítására szent Pál tüzes szeretetével vallom és mondom: *„Ki választ el Krisztus szeretetétől? — Szenvedés vagy szorongatás? veszedelem vagy üldözés vagy kard? Sem halál, sem élet, sem magasság, sem mélység, sem más egyéb teremtmény el nem választthat Isten szeretetétől, mely a mi Urunk Jézus Krisztusban van.* (Róm. 8, 35—93.)

Minden egyes cselekedetem, amit szentfogadalmim szellemében végzek, egy-egy kalapácsütés legyen, amely hozzád, szent Szívedhez szögezzem, édes Jézusom. S hogy erről soha meg ne feledkezsem, reggelenként, mikor fogadalmi keresztmen megfeszített Jegyesemet csókolom, rá gondolok azon jelentős mondasra, amit fogadalmi jelvényeink vételével hallottam elüljáróm ajkáról: „A keresztrefeszített Jézus, kit jegyeséül választott, szenvedésének és halálának emlékezetével fogja támogatni abban, amire kötelezte magát!”

Minden kegyelem Mária kezén megy át. Ámde Mária mindenben alárendelte magát jegyesének, s a kegyelmet most is szent József kezével szereti osztogatni segítségre szorult gyermekeinek. És így szent József az isteni kegyelem csatornája; ő az, aki kezében tartja az isteni irgalom karját.

Szent Bernardin.

A virrasztásról.

(Folytatás.)

Kedves Primitíva Nővérem!

Urunk kegyelme legyen mindig velünk!

A legelső szabad időmet felhasználva, sietek beváltani ígéretemet. Folytatom utolsó leveletem, s a mennyire lehet, rövid pontokba foglalom össze mondanivalómat, hogy annál könnyebben emlékezetében tarthassa azt.

Arra a kérdésre kell megfelelnem: Mit tegyen, hogy ne kárára, hanem lelki hasznára szolgáljon a virrasztás?

Hogy ezt a célt elérje, minenekelőtt szenthivatásunk alaperényére utalom. Legyen mindenkor, de főképp virrasztásai alkalmával áthatva az alázatosság szellemétől, gyarlóságának tudatától. A jó Isten az alázatosoknak adja kegyelmét, a kevélyeknek ellentáll. *A kevélység előzi meg a bukást.* (Péld. 16.) Azért, kedves nővérem, ha a jó Isten kegyelmével már néhány évet töltött is a szenthivatásban és még sokáig élteti a jó Isten, sohase gondolja, hogy már eléggé értelmes, eléggé tapasztalt ahhoz, hogy bárminemű alkalmakkal és csábításokkal szemben megállja a helyét. Ez a csalfa önhietség már sokakat megtévesztett. Az önerejükben bizakodókat elhagyja az Úr. Ezt az igazságot számos eset bizonyítja úgy a szentek életében, mint a mindennapi életben is. Hány nővér csak akkor ocsudott fel s látta be gyarló mivoltát, mikor önerejében bízva, nagyobb hibákba esett!

Nagy hiba az is és az alázatossággal ellenkezik, ha fiatal nővérek nagyobb gondot fordítanak öltözetük-

ben a külső csín- és tisztaságra virrasztáskor, mint akkor, mikor a szentáldozáshoz járulnak. Nem egyszer volt rá eset, hogy az isteni vendégséghez a gyűrött kollé is megtette, de a virrasztáshoz frissen vasalt kellett. Mennyire fájhat ilyen eljárás édes Jézusunknak. A tetszelgési vágy sírásója a külső s belső szerénységnek, s utat nyit a pokoli kígyónak szívünk szentélyéhez. Magam ismertem egy különben jó fiatal nővért, kít ez a kárhozatos, hiú tetszelgési vágy virrasztásai alkalmával vitt a hütlenségek lejtőjére s onnan ki a világba.

Most önkéntelenül tör ki lelkemből a fohász: Istenem, mennyire kell félnünk önönmagunktól, hogy a jó Isten kegyelme egy percre se hagyjon el minket! Az alázatos lélekhez nem férkőzhetik a gonoszlélek, míg ellenkezőleg, az öntelt s önjegyükben bizakodókkal könnyű módon űzi játékát.

Az alázatosság erényénél nem kevésbé szükséges az őszinteség erénye is, hogy lelki kárára ne váljék a virrasztás. A lelkiélet tanítói azt mondják s a tapasztalat is igazolja, hogy a gonoszlélek fut, ha csínyjeit őszintén fölfedezzük elüljáróinknak vagy lelkivezetőinknek. Azért az őszinte nővérek nincs mitől félnie. Ajánlom, kedves nővérem, tegye szokásává sőt életelvvé e következő erős elhatározást: Bármí forduljon elő virrasztásaim alkalmával, arról mindenkor lelkiismeretesen számot adok szolgáló-nővéremnek. — Megeshetik, hogy önhibáján kívül az orvos, a betegek, az alkalmazottak mondanak szemébe tréfás, hízelgő megjegyzéseket, csábító ajánlatokat, vagy egyébként tolakodók s merészek. Az édes Jézus szeretetére kérem, nővérem, ne dugja azokat zsebre szó nélkül, s ne gondolja, hogy csak csekélységek ezek. Az ilyen badar, világias beszéd, különösen, ha tetszelgéssel meghallgatja s tán tréfásan viszonozza, mindenkor méreg, mely fülén át hatol be lelké-

be; de őszinte számadással nemcsak ártalmatlanná teszi azt, hanem az őszinteség erényét is gyakorolja. Néha talán hősi önlegyőzésébe kerül, de bármily nehezeze esik, tegye meg; hiszen saját lelke boldogságáról s békességéről van szó. Az ilyenféle feljelentést a szentszabály is sürgeti, midőn a virrasztókról szóló utasításában ezeket mondja: *Ha észreveszik, hogy valaki akaratuk ellenére szándékozik mellettük maradni, jelentsék azonnal a szolgáló-nővéreknek.* Tehát ilyen nagyobb mérvű merészségek esetén nem is tanácsos másnapra halasztani a számadást, hanem — hacsak lehetséges — azonnal történjék az.

Hogy azonban ilyen és ehhez hasonló bajoknak könnyűszerrel elejét vegye, őrizkedjék mindenkor a bizalmaskodástól. Legyen hallgatag, szerény s tartózkodó mindenkivel szemben és sohase használja fel az éjnek idejét mások oktatására, ha erre különös engedelme nincsen, vagy sürgős szükség ezt meg nem kívánja. Ilyen eset lehetne valamely halálra vált beteg buzdítása, hogy a szentségeket fölvegye. — Máskülönbén jól tudja, hogy az éj a mély hallgatásnak az ideje, s ezt virrasztásai alkalmával is meg kell tartania.

Még arra is figyelmeztetem, kedves nővérem, hogy sohase hagyja el a kórtermet, még az orvos felszólítására sem, hogy orvosságért őt szobájába kövesse. Ezért más is elmehet, az ön helye azonban a kórterem. Míg az engedelmesség korlátai között marad, mindig számíthat a jó Isten segítségére és őrzőangyala védelmére.

Mit tegyen még, hogy hasznára váljék a virrasztás? — Használja jól fel a virrasztási időt. Ha itt-ott előfordul, hogy a betegek körül kevés a tennivalója, töltsé ki azt kézimunkával, vagy hasznos, épületes olvasással. Az utóbbira vonatkozólag azonban igen óvatos s lelkiismeretes legyen. Sohase nyúljon olyan könyvhöz vagy fo-

lyóirathoz, amelyről kedves szolgáló-nővére mit sem tud. Mindíg tőle kérjen könyvet s főkép olyanokat, melyekből hittani ismereteit gyarapíthatja, amelyek lelket nemesítik s erényre serkentik.

Akaratom ellenére ismét kissé hosszúra nyúlt levelem, de, ugyebár, nem haragszik meg miattla. Szerény s üdvös befejezésül még néhány szóval emlékezetébe hozom utolsó levelem lényegét, mely egyben az egész virrasztásnak lelke s ereje. Töltse virrasztásait, kedves nővérem, mindenkor az Úr Jézus társaságában. Mielőtt elindul a betegek termeibe, térjen be néhány pillanatra a kápolnába, vagy ha erre külön időt nem szakíthat, tegye azt meg utolsó látogatása alkalmával. Egyesítse virrasztását mindenkor a szenvedő Jézus virrasztásával. Ajánlja fel a mennyei Atyának valamely jó szándékra, aminőt jó szíve sugall, s amire a felebaráti szeretet lelkesíti. Azután végezzen jó és buzgó lelkiáldozást, s így Jézusával szívében, őrzőangyala kíséretében induljon rendeltetési helyére.

Ha ilyen szentül tölti minden virrasztását, meglátja majd egykoron, kedves nővérem, mennyi érdemmel gazdagította ezzel szívét-lelkét, mennyi örömet szerzett szent alapítóinknak s mennyi áldást esdekelt le betegeire s az egész társulatra. És ha egyszer vége szakad földi életének s a jó Isten fölsegíti az örök világosság honába, micsoda ujjongással fog visszatekinteni az ilyen jól töltött áldozatos virrasztásaira. Ott majd kipiheni fáradságát, álom sem lepi meg többé, hiszen vége szakadt a napnak, melyre éj többé nem borul. Erre gondoljon gyakran, főként ha itt-ott nehezére esik s áldozatába kerül a virrasztás.

A jó Isten kegyelmébe ajánlva kérem, foglalja semmiségemet is áldozataiba s buzgó imába, hogy rém is virradjon egyszer az örök hajnal pírja s önnel

együtt áldhassam s dícsérhessem örökké a jó Istent, az angyalok és szentek társaságában.

Jézusunk szeretetében üdvözli legesekélyebb

Prudenciána nővére:

a sz. m. l. a sz. b. sz.

Néhány komoly szó tanítónővéreinkhez.

Ne ijedjenek meg, kedves nővéreink, de most az egyszer ki kell állniok a Központi Lap egy komoly kérdését: Vajjon igazán megtesznek-e minden tőlük telhetőt, hogy iskolájukat állandóan azon színvonalon tartásák, amelyet megkíván tőlük a folyton haladó tanítás és nevelésügy, a katolikus Egyház tekintélye, az édes haza jövője, tanítványaiknak jövőendő jóvolta és égető szüksége annak, hogy az Egyház ellenségeinek folytonosan megújuló támadásaival szemben a katolikus és főleg a szerzetes-iskolák feddhetetlenül megállják helyüket.

Szinte látom kedves nővéreinket, mily méltatlankodva tekintenek föl a füzetkéből, s a legtisztább meggyőződés hangján mondják: Én e tekintetben nyugodt vagyok. Pontosan megtartom az előírt órákat, betegség esetén kívül egyet sem mulasztok el, a gyengébb tanulókkal külön is foglalkozom iskolán kívül, többet pedig senki sem kíván.

Pedig tévednek kedves nővéreink, ha azt hiszik, hogy ezzel már mindent megtettek. Nem elég, ha csak megtartják az előírt órákat, hanem úgy kell tanítaniok, amint azt a nevelő-tanítás módszerének folytonos fejlődése megkívánja. E tekintetben pedig — valljuk be — igen nagy hiányok vannak kedves nővéreink iskoláiban. Az igaz, hogy a tanórák idejének betartásában

talán pontosabbak és lelkiismeretesebbek, mint a világi tanítónők, talán sokkal többet fáradnak is a gyermekekkel, mint ezek, s iskolájuk még sincs azon a színvonalon, mint az állami vagy községi iskolák. A tanfelügyelőség igen sokszor úgy referál nővéreink iskoláiról, hogy igen nagy a rend és tisztaság benne, a szorgalom és önfeláldozás sem hiányzik a tanítónővér részéről, de nagy az elmaradottság is, s azért az eredmény össze sem hasonlítható ezekével.

Ennek okát kedves nővéreink maguk is be fogják látni, ha kissé bepillantanak a világi tanítónők életébe. Ezek kevés kivétellel nagy gondot fordítanak önképzésükre. Van is ehhez elegendő alkalmuk. Gyakorlati a tanítói gyűlések, amelyeken kiváló pedagógusok előadásait hallhatják, jeles tanferfiakkal érintkezhetnek. Elküldik őt föllebbvalói néha tanulmányutakra, vagy pedig saját költségén is utazgat, tanulmányozás céljából. A minden hónapra előírt módszeres konferenciák a tantestületekben szintén azon célból tartatnak, hogy a folyó ügyeken kívül, felváltva, mindig más és más tantárgy tanítási módját vitassák meg. Így az egyesek jó gondolatát, eszméjét közkinccsé teszik, s az itt-ott esetleg becsúsztott helytelenségeket — az igazgató havi osztálylátogatásai alkalmával tett megfigyelései és megjegyzései alapján — hamarosan kiküszöböljék. A nyári szünidőkben tartott továbbképző tanfolyamoknak is az a célja, hogy a tanítónőket a megkívánt általános műveltség és szakképzettség magaslatán megtartsa és iskolájukban a fejlődő és mindinkább kialakuló tan- és nevelésügyi felfogás gyakorlatát biztósítsa.

Lám, kedves nővéreinknél minderről szó nem lehet, mert hivatási életüknek elzártabb jellege nem engedte ezt meg. Nem is kívánja ezt tőlök senki sem, mert az önképzésnek más módja is van, s ezt szent hivatásuk is megengedi, sőt szent szabályaik egyenesen kötelezik

reá: A tanítónővérek részleges szabályainak 2. pontja ugyanis így kezdődik: *Mindenek előtt alaposan meg kell mindazt tanulnia, ahiben másokat oktat.* És nem úgy kell ezt érteni, hogy csupán azt tanulja be maga jól, amit a gyermektől is megkíván, hanem, hogy tisztában legyen a céllal: amiért, s a móddal: ahogyan azt tanítania kell, főképen pedig, hogy jól ismerje kötelességeit s tudja, hogy elsősorban a nevelés a feladata, s csak másodsorban a tanítás, mint az előbbinek fontos tényezője.

Tanulnia, olvasnia kell tehát, s pedig nemcsak addig, míg fiatal s gyakorlatlan, hanem később is. Reá is alkalmazható az ismert közmondás ilyformán: A jó tanítónővér holtig tanul.

De vajjon mit tanuljon? — Elsősorban *gondosan készüljön az előadásokra.* Ez szoros hivatási kötelessége. Készület nélkül semmitsem ér a tanítása, ő is, gyermekei is, csak vesztegetik ott a drága időt. Erre azt felelhetnék a legtöbben: De nincs ám arra időm, mert iskola után a varrásnál, házimunkánál, befőzésnél, stb kell segédkeznem. Azt mondom erre: Az is megtörténhetik, de csak akkor, ha e főkötelességgel rendben van. Nagyontisztelendő vizitátornőnk úgy határozta, hogy ott, ahol az iskolanővére sokféle háziteendő is háruul, naponkint *legalább egy-egy órát szenteljen arra, hogy önmagát képezze,* hogy a különféle tanügyi lapokat olvassa, az egyes tantárgyak módszerét, vezérkönyveit tanulmányozza, a földrajz tanításához utirajzokat stb. olvasson, főképen pedig a másnapi tanórákat jól átgondolja, úgy, hogy osztályába lépve majd ne csak azt tudja, *mit* akar tanítani, hanem azt is, *hogyan* akarja a tanítandó anyagot növendékei lelki kincsévé tenni.

Most jön az újabb ellenvetés: Igen, de nem kapom

meg ezt az órát, mert már alig várják, hogy a sok munkánál segítségükre jöjjenek. Azt mondom erre: Ha a jó nővér egyébként nem húzódozik bármely alacsonyabb vagy nehezebb munkától, s főképen nem vesztegeti el haszontalanul idejét, hanem minden percet lelkiismeretesen fölhasznál, akkor kedves szolgáló-nővére szívesen megtesz mindent, hogy neki ezt az egy órai időt megszerezze, sőt itt-ott megtoldja azt, ha éppen nincs sürgős egyéb munka. A szünidőben pedig egy-egy félnapot is szívesen engedélyez arra, hogy a hiányzó iskolaszereket, szemléltető vagy fizikai eszközöket házilag elkészítgethesse, mint ezt már sok házukban megtették kedves nővéreink, a kapott utasítások nyomán.

Tulajdonképen egy iskolához sem mentetetődzhetik azzal, hogy nincs pénze az újabb vezérkönyvek beszerzésére, a tanügyi folyóiratok előfizetésére. Ha az iskolafenntartók éppen nem áldoznak e célra, említsék meg tisztelendő főnökeinknek, s ők szívesen megengedik, hogy *a társulat pénzéből szerezzék be* azt, amire szükség volna, s ez aztán a nővérek, azaz a társulat tulajdona legyen. Legközelebb majd ismertetjük az egyes tanügyi lapokat. A fontosabb vezérkönyveket a Központi Lap II. évfolyamában, a 251. oldalon ismertettük kedves nővéreinkkel.

Félre tehát a kényelemszeretettel és nembánomsággal! Sokkal szentebb érdekeket kockáztatnánk ezzel, semhogy a szeretet leánya oly könnyen lelkiismeretére vehetné. Előre, a folytonos tanulmányozás és haladás jegyében! Szent szabályunk 15. pontjával végzem, amely ezt a nemtörődömséget egyenesen tiltja a következőkben: *„A tanítás módszerét illetőleg nem szabad pusztán egyéni nézeteit érvényesítenie, hanem alkalmazkodjék az olvasásban is, a hitelemzésben is (tehát az összes tantárgyakban is) az előíráshoz!”*

Háborús vonatkozások a földrajz tanításában.

(Folytatás.)

Vegyük sorra az érdekelt főbb hatalmakat, azok törekvéseit, céljait. Hogy az alább felsorolt adatokból mi érdeklí tanítványait, azt a tanítónak kell tudnia. Függ ez a helyi körülményektől, az osztály értelmi színvonalától, a rendelkezésre álló időtől s a háborús eseményektől.

Ausztria-Magyarországnál a Monarchia fennmaradásának kérdését fejtegetem. Föltétlenül szükségünk van tengerpartra, melyet jó közlekedési viszonyok révén az ország belső területeivel is könnyen hozzáférhetővé kell tenni. Ezért szereztük meg Boszniát, különben nagyon el lett volna szigetelve a tengerpartunk. Az Adria-kérdés Olaszországgal és Szerbiával hozott konfliktusba. Olaszország egyedül szeretne úr lenni az Adrián; Szerbia régi célja, hogy tengerhez jusson, s egykor az Adria keleti partjának ura lehessen. Vágyainak hathatós támogatója Oroszország, mely ily módon remélt eljutni a Földközi tengerre. Ennek veszélyét azonban nem nézhette közönyösen a Monarchia. Már a balkáni háborúban megakadályozta Szerbiának tengerhez jutását, s így előrelátva a jövőbe, keresztülhúzta a szlávok Földközi tengerhez jutásának törekvését. A szláv népek adriai uralma Olaszországra nézve is veszedelmet jelentene, akárcsak mireánk. Olaszországnak tehát jól felfogott érdeke volna, hogy barátságot tartson velünk s csak rövidlátó politikusok választhatták a mai utat. Tehát az Adrián két érdek-

lentét között állunk, s igyekszünk megakadályozni úgy az olasz, mint a szláv álmok megvalósulását.

Tudjuk azt is, hogy Ausztria-Magyarország Németország jóállása mellett bizonyos területi engedményeket ígért Olaszországnak, ha semleges marad; nevezetesen Tirol egy részét s az Isonzo-völgy egy darabját. De Olaszország ezzel nem elégedett meg, hanem — hivatkozva rossz földrajzi hatáira, — jóval nagyobb darabot követelt. Erről különben alább többet.

Beszéljünk a Monarchia harctereiről is. Galícia és Bukovina visszaszerzésére kősóbányái, petróleumforrásai kényszerítették, továbbá földrajzi fekvése, mert így legalább nem közvetlen szomszédja Oroszország hazánknak. Ha az idő engedi, vázolni lehetne az egész galíciai hadjáratot, a harctér terepviszonyait, stb. Természetesen, nem szabad csak az örömteljes eseményeket kiemelni, meg kell emlékeznünk vereségeinkről is. Meg kell magyaráznunk, hogy miért hagytuk abba a háború első felében kétszer is szerbiai offenzívánkat. Be kell bizonyítanunk, hogy az oroszharctéri helyzet kívánta a csapatok átesoportosítását s így fiatalságunk belátja, hogy nem volt ok a csüggedésre; az általános helyzet, a biztos győzelem érdeke kívánta s kívánja most is, hogy meg-megálljunk egyes sikerek után, s csak védelemre szorítkozzunk.

A védelmi háborúnak legszebb példáit az olasz harctéren látjuk. Hiábavaló az olaszok erőlködése; az Etsch völgyén nem tudják megközelíteni Tirolt, se az Etsch völgyétől nyugatra az Oglio völgyén át, sem pedig keletre a Brenta völgyén keresztül. Itt az átjárók sokkal nehezebben járhatók és magasabbak, mint a Kárpátokban; mindenütt apró, modern erődítmények védelmezik az átjárókat, úgy, hogy itt elsősorban ostromszerű harcot kell folytatnia az ellenségnek, hogy

a folyóvölgyekbe, az ország belsejébe hatolhasson. Nagyobb tömegek csak az Isonzó-lapályon és völgyben mozoghatnak, de a szakadozott és könnyen védhető Karszt itt is megállította az olaszokat, s íme, már több mint egy éve, még vágyaik Mekkájáig, Triesztig sem tudtak eljutni.

Németországról szólva kimutatjuk, hogy az angolnak szálna volt a szemében a törekvő, szorgalmas, fölötté nagy kultúrájú Németország. Sértette hiúságát, hogy meg kell osztania vele a világuralmat; fájt neki, hogy a világkereskedelemben nem ő lesz már az úr többé, s félt Németország hatalmas haderejétől, melylyel ő nem tudja fölvenni a versenyt. Bár a német hadi tengerészet csak fele az angolénak, a tenger alatt föltétlenül a német az úr. Németország világkereskedelmének szolgálatában áll a már készülőképben levő bagdadi vasút, mely a Boszporus ázsiai partjáról a Perzsa öbölbe vezet. Ez a vasút Mezopotámiát a világforgalom hálózatába kapcsolja és első sorban alkalmas arra, hogy ezt az ősi kultúrterületet ezeréves álmából új életre keltse, de egyszersmind nagy veszéllyel fenyegeti India felől az angol világbirodalmat, melyhez így közelebb férközhetik.

Mezopotámia mesés termékenysége az ókorban közmondásos volt. Ezt a rendkívüli termékenységet ez a különben száraz terület a kaldeusok nagyszabású öntözőműveinek köszönhette. Az öntözőművek elhanyagolása és pusztulása az ország javarészét pusztasággá változtatta. A német tőke és technikai tudás tehát hozzáfogott az öntözőművek és csatornák újra való megépítéséhez is. Főleg német mérnökök tarták fel azt a sok barnaszén- és rézbányát is, melyeknek termékei az újonnan berendezett török lövészgéparak anyagát szolgáltatják. A múlt év január 16.-án megnyílt Balkán-

vonatra is hívjuk fel tanítványaink figyelmét, mely Berlint, Wienet, Budapesten, Belgrádon, Nisen és Sofián át Konstantinápolyt köti össze; továbbá Németország víziútjai közül a Vilmos-császár csatornára, mely az Északi és Keleti tengert kötve össze, lehetővé teszi a két flotta egyesülését, s ennek éle az orosz balti flotta ellen irányul; és a múlt év február 16.-án megnyílt Main-Duna csatornára, mely szoros összeköttetésbe hozza Németországot Monarchiánkkal. Említsük meg Németország gyarmatpolitikáját is.

Németország lakossága rohamosan növekszik. 1870-ben Francia- és Németország lakossága egyenlő számu volt, ma 25 millióval több a német. A lakosság szaporodása tehát szinte késztefi a németeket nagyobb terek elfoglalására, piacok keresésére, ahol a német munka és iparcikk elhelyezést talál. Ezért szereztek meg Afrikában Kamerunt, Togot és Délnyugat-Afrikát; Ázsiában Kiacsont; Ausztráliában Új-Guinea egy részét és több szigetsoportot. Most pedig ellenségei, elsősorban az angol, elérkezettnek látják az időt, hogy a német szorgalommal és kitartással virágzásnak indított gyarmatokat elragadják tőlük. Az ifjú gyarmatok még nem voltak olyan erősek, hogy ellen tudtak volna állani, de kitartottak a végsőig, nem adták meg magukat egykönnyen.

Németország nagy kulturájának diadalát látjuk e háborúban. Modern technikája révén oly tökélyre emelte az offenzív háborúk várromboló eszközeit: a mozsarakat, hogy azoknak nem tudtak ellenállani sem a belgák nagyszerű erődei (Namur, Liège, Antwerpen stb.), sem az oroszok és románok hatalmas erődítményei (Kovno, Grodno, Varsó, Ivangorod, Bukarest stb.). Magyarazzuk meg tanítványainknak a belga semlegesség megsértését, mert tudjuk, hogy a ántánt épen

ezzel szokta kimagyarázní a görög semlegesség lábball tiprását. Németország kénytelen volt a Franciaország ellen való operációt Belgium felől kezdeni a délkeleti terepviszonyok nehéz volta miatt.

Németország tanítómesteri működésének eredményét látjuk *Törökország* esetében. A nemrég lezajlott balkán-háborúban végpusztulás fenyegette európai birtokait. Már-már elesett Konstantinápoly; a nagyhatalmak s elsősorban Anglia és Oroszország féltékenkedése azonban megmentették, úgy vélvén, hogy még mindig jobb egy gyöngé Törökország, mint egy túlerős Oroszország vagy Anglia. A jelen világháborúnak egyik legesodálatosabb kérdéseépen a *konstantinápolyi kérdés* felelevenítése. Csodálatosnak kell ezt mondanunk tényleg, mert oly hatalmak nyújtanak egymásnak segédkezet, melyeknek érdekellentétek kézzelfoghatók.

Több fontos oka és célja van annak a nagy erőfeszítésnek, amellyel az ántánt a Boszporusz, Dardanellák megnyitására és Konstantinápoly elfoglalására törekszik. Utat akar így nyitni Oroszországba, amely hadi felszerelésben, ágyukban és lövészerben felette érzékeny veszteséget szenvedett, és ezzel lehetővé tennék egyúttal Oroszország gabonafőlségének kivitelét is. A Boszporusz, Dardanellák és Konstantinápoly nélkül Oroszország ketrebe zárt oroszlán, mert északon, — habár szabad a tengerpartja, — de hasznavehetetlen a nagy hideg miatt, nyugaton és délen pedig idegen kezekben vannak a kifelé vezető tengeri utak. Egy másik célja az, hogy Törökország nyomását a Szezi-csatornára meggyengítse. Ezért az Ázsiába vezető kapuért — Konstantinápolyért — folyik tulajdonképen a küzdelem a mai világháborúban. Akié Konstantinápoly, azé a Boszporusz és Dardanellák, és viszont. Rendkívül fontos reánk és szövetségésünkre, Németországra

az a körülmény, hogy ne vágják el előlünk az összes utakat. Mert ha a Délkeleteurópán át Kelet felé vezető utat is elállják ellenségeink, akkor a kiéheztetés veszélyfenyegeti a középeurópai hatalmakat. Főleg Ausztria és Németország ipara kerül súlyos helyzetbe, mert más úton nem juthat a szükséges nyers termékekhez. De másrésztől Törökországnak is elsőrendű érdeke, hogy nyitva álljon számára az út Középeurópa felé és hogy a középeurópai hatalmakkal szoros barátságban éljen. — Amint az események mutatják, a német iskolát végzett, „beteg“-nek csúfolt Törökország szinte példátlan erőt tanusított a Dardanellák védelmében, megghiúsította az ántánt terveit, s a balkán-háború óta német vezetés alatt álló Törökország nyugodt bizalommal tekinthet jövője felé.

Ifjú szövetségesünk, *Bulgária*, melynek népe fajrokonunk, jól megfontolta lépését. Bulgáriát érdeke csak a központi hatalmakhoz fűzhet; Oroszország barátságában nem bízott már, tudta, hogy csak üres jelszó a szláv országok felszabadítása, s látta a célt, hogy a nagy pánszláv birodalom a balkán-országok függetlenségét nem fogja kímélni s a levetett török rabiga helyett orosz járom lesz osztályrésze. Bulgáriában eléggé fel nem becsülhető szövetségest kaplak a központi hatalmak. Csatlakozásával összeköttetést nyertünk török szövetségesünkkel, ezáltal fölfegyverezhetjük Törökország igen számottevő embertartalékát, felszabadíthatjuk a Dardanellákat, fenyegethetjük Egyiptomot, sőt Kelet-Indiát is, gabona- és takarmányfeleslegét felhasználhatjuk, katonai felszereléseinkhez gyapjút, gyapotot és rezet kaphatunk Kis-Ázsiából stb.

Bulgáriát a VII. században meghódító volgamenti bolgárok rokonai voltak a magyaroknak, a bolgár királyt vérségi kötelékek fűzik nemzetünkhöz; reméljük,

hogy a kettős rokonságot a háború után országaink szomszédsága még szorosabbra fogja fűzni.

Vizsgáljuk most az ántánt törekvéseit, céljait. Itt talán már gyorsabban haladhatunk.

A *Brit világbirodalom* háborús beavatkozásainak rugóit ismerjük már. Fél, hogy német hegemonia lesz a világon, s ezért szerencsétlen módon szövetkezik legnagyobb ellenfelével, az oroszsal. Dacára, hogy Nagy-Britannia volt a háború felidézője, szerepe a jelen világ-háborúban inkább passzív. Csak igazgatja a háborút, pénzeli társait, vérét azonban nem áldozza; küldi maga helyett inkább szövetségeseit s különféle színes népeit. Blokádpolitikája, mellyel a központi hatalmakat akarja megsemmisíteni, eddigelé eredménytelen maradt. Kitént e nagy mérkőzésből, hogy nem szorulunk rá néhány beviteli cikkekre, tudunk nélkülözni, de életereinket elvágni még sem képes az ántánt. Blokádjukra tengeralatti háborúval feleltünk; ily módon veszélyeztetjük ellenségeink csapatszállítását s bevitelét.

Franciaország nem tudja elfelejteni az 1870—71.-i vereséget, Elzász-Lotharingiát mindenképen vissza akarja szerezni. A Vogézekben egy körülbelül 70 km-es vonalon sikerült behatolniok Elzászba, amit egy pillantás a térképre azonnal megmagyaráz nekünk. A Vogézek déli felében ugyanis a hegység gerincén fut végig Német- és Franciaország határa. Németország felől hatalmas bástyaként állja útját e hegység a támadó német seregnek, viszont a gerincevonalat védő francia sereg könnyen verheti vissza a támadásokat, sőt itt kissé benyomulhattak Elzászba. Másképen áll a helyzet a Vogézek északi felében. Itt a hegység gerince német földön húzódik s így a határt védő német sereg könnyen mehetett át offenzívába.

Az *Orosz* kolosszus a gorlicei áttörés óta egymás-

után veszlette el térhódításait, sőt mindig jobban visszaszorul. Oroszország külpolitikájának fejlődését figyelemmel kísérve, láthatjuk a tenger felé irányuló törekvését. A Boszporusz-Dardanellák kérdését Törökországnál fejtegettük már. A Csendes-óceán délibb részéhez való igrkezetét meghiúsította Japán az 1904—05.-i oroszjapán háborúban. A Keleti-tengeren át jutni szabad tengerhez nehéz Németország s a Keleti-tenger kijáróit elzáró skandináv államok miatt. Még legkönnyebben érhetne célhoz Finnországon s Norvégia északi részén át, ahol alig 150 km választja el az Atlanti-óceántól; s talán még előnyösebb volna az Arab-tengerhez jutása, ahol nem is sértené a központi hatalmak Perzsa-öbölmenti érdekeit. Oroszország azonban nem az Arab-tenger felé vezető útvonalat választja, hol Angliával kerülne ellentétbe, ki indiai birtokait félti az oroszától, hanem török területen, a Perzsa-öböl felé, Mezopotámiába igyekszik. A közel jövőben feltétlenül a norvégiai átjárót akarja majd megszerezni. Ezért előrelátásból behálózza Finnországot vasúttakkal, eloroszosítja Finnországot, a Keleti-tenger több szigetét megerősítetteti, s így érthető a skandináv államoknak előzetes felkészülése is. A skandináviai államoknak tehát résen kell lenniök.

Milyen okok kergették az ántánt újabb szövetségését, *Olaszországot* háborúba? Az olaszt vére, nyelve, kultúrája a franciához vonzza, mely szabadságát kivívni is segítette; az angoltól pedig a szenet kapja, mely a gabona után második beviteli cikke az országnak. Az angol szívesen látott vendég Itáliában, mert tele ereszénnyel jön, nem úgy, mint a német. Ennek fejében aztán vigyáz is az angol a taliánra Gibraltárral, Szuezzel meg Maltával, hogy jól viselje magát s túl nagyra ne találjon nőni.

A felszabadítás jelszava értelmében csupán Monarchiánkra vetette magát, pedig, ha a francia, svájci s angol uralom alatt élő 1.000.000 olasz alattvalót szabadította volna föl, talán nagyobb jótéteményt gyakorolt volna, mint a mi 800.000 olaszunk felszabadításának kísérletével. — Hivatkozik rossz földrajzi határaitra, ezért követel nagy darabot Tirolból, egy részt Karinthiából, hozzá Isztriát, meg Lissza, Lesina, Cursola, Lagosta és a körülöttük lévő apró szigetekcskéket, valamint azt is, hogy Trieszt szabad állammá nyilvánítsák. — A legfőbb olasz kérdés az Adriai-tenger uralmára való törekvés; az Adriát olyan olasz tengerré akarja tenni, mint a Fekete-tengert orosz tengerré Oroszország. Erről különben beszéltünk már. — Még messzebb menő tervei is vannak Olaszországnak, nevezetesen Kis-Ázsiában. Ez természeti gazdagságánál és gyér lakosságánál fogva pompás gyarmatul kínálkozik annak a több százezer kivándorlónak, kik évente elhagyják az országot, hogy többnyire tengeren túl kereszenek jobb megélhetést. Kis-Ázsiában azonban német érdekekkel jut összeütközésbe.

(Folytatása következik.)

Ó, mily boldogok, mily hamar szentek lennénk, ha — mint szent József, — félretéve minden emberi tekintetet, föltett jó szándékainkhoz mindig és minden körülmények között hívek tudnánk maradni!

Jordán K.

Édes lehetett a munka mindig szent Józsefnek, mert Jézus körében és Jézusért dolgozott! Dolgozzunk mi is Jézussal és Jézusért s a nap terhe édes és könnyű lesz nekünk.

Jordán K.

Tanítási vázlat.

Nyelvtan a IV. osztályban.

A főnévképzés.

Osztott iskolákban 6 heli anyag. — Használt segédkönyvek: Budapest székesfőváros elemi népiskoláinak *Helyi Tanterve* és Weszely: Magyar nyelvi gyakorlókönyv a fővárosi népiskolák IV. osztálya számára.

I. ELŐKÉSZÍTÉS: 1. *Kapcsoló ismételés*: Röviden felújítom „Az ősi foglalkozások” című olvasmányt (Nyelvi gyakorlókönyv 9. oldal); néhány alkalmas mondatot elemeztem s kiemelem, hogy az alany főnév. Azután észrevétem, hogy az egyes főnevek hasonlítanak egymáshoz, mintha rokonok volnának. Pl. vad, vadász, vadász; föld, földműves, földművelés.

2. *Célkitűzés*: most majd közelebről megfigyeljük az ilyen, rokonságban lévő főneveket.

II. TÁRGYALÁS: 1. *Egység. Főnévképzés -ász, -ész képzővel*. A 13. gyakorlat képein szemléltetem, hogy a tárgyak neveiből megfelelő személynevet képezhetünk. Pl. *vad, vadász; hal, halász* stb. Természetes, hogy minden szót mondatba tételtek, mert így a szavak jelentése világosabb lesz, másrészt a fogalmazás célját is szolgálom. Pl. A vad szalad. A vadász kergeti a nyulat. stb. Képekről olvastatom.

Az egyes szópárokat tervszerű összeállításban a táblára írom s mindenütt tudatosra teszem, hogy főnévből új főnevet képeztünk, még pedig a tárgyak nevéből személynevet, továbbá, hogy -ász, vagy -ész hangcsoport hozzátételével képeztük az új főnevet. Külön fel is tüntetem ezt a nevezetes hangcsoportot a táblán. Így tanításom közben ez kerül a táblára:

Tárgyak nevei: Személyek nevei:

Vad	vadász	
hal	halász	
juh	juhász	-ász
kert	kertész	-ész
fű	fűvész	
mű	művész	

2. *Egység. Főnévképzés -s, -as, -os, -es képzővel*. Szemléltetem a gyakorlókönyv képein. Az eljárás hasonló az 1. egységhez. A táblára ez kerül:

Kocsis	lakatos	
kocsi	lakat	
fazekas	köteles	
fazék	kötél	
asztalos	cserepes	
asztal	cserép	

Összefoglalás: Melyik főnévképzőt ismertük most meg? — Az előbb (múltkor) melyiket tanultuk? Most már hányféle főnévképzőt ismerünk? Milyen nevekből képeztünk ezekkel főneveket? — És milyen főneveket képeztünk?

Alkalmazás és begyakorlás: 1. Rámutatok e képzők nagy jelentőségére nyelvünkben: könnyen, röviden, sokat kifejeznek. — 2. Ilyen képzett főneveket kerestek valamely tárgyalt olvasmányból s a 17. gyakorlatból. — 3. A 18. gyakorlat kérdéseire írásban feleltetek. (Hogy hívjuk azt, aki kalapot készít? stb.)

3. *Egység. Főnévképzés -ka, -ke, -cska, -cske képzővel*. — Szemléltetés és megértetés ilyenféle példamon-

datokon: Hogy hívják a kicsiny leányt? A kicsiny fiút? A kicsiny képet? A kicsiny kenyeret? stb. — Összefoglalás. — Kapcsolás az előzőkhöz.

4. *Egység. Főnévképzés -ság, -ség képzővel.* — Szemléltetés a 23., 24., 25. gyakorlatból vett példamondatokon. Az ember szellemi javai: jóság, okosság, ügyesség, becsületesség stb. — Az ember rossz tulajdonságai: restség, kevélység, hiúság stb.

A 26. 27. 28. 29. 31. gyakorlatokon megfigyeltem a -ság, -ség képzőnek szerepét. Egyes szókban különválasztva a képzőt, vizsgáljuk: milyen beszédrész a főszó, milyen főnevet képez, s így megállapítjuk, hogy ezen képző bármely beszédrészből képez főnevet, még pedig elvont vagy gyűjtő (hegység, katonaság) főnevet.

A helyesírás szempontjából különös figyelemre méltatom az ilyeneket: barátság, lakosság, hercegség, hegyesség, kétség stb.

5. *Egység. Főnévképzés -alom, -elem, -adalom -edelem képzővel.* — Szemléltető példák a 33. gyakorlatból: szánalom, félelem, fejedelem, sokadalom stb. — Szintén különböző szókból képez főnevet.

Összefoglalás. — *Begyakorlás.* Képzett főnevek kikeresése és elemzése a 34. gyakorlatból. (A közlekedés.)

6. *Egység. Főnévképzés -ás, -és képzővel.* — Szemléltetés a 38. gyakorlat példáin és képein: A szállás jó. A világlátás drága. Az ülés kényelmes stb. — Igékből képez főneveket.

7. *Egység. Főnévképzés -at, -et képzővel.* Szemléltetés a 40. és 41. gyakorlatokon. (Az épület.) — Szintén igékből képez főneveket.

Összefoglalás. — Képzett főnevek kikeresése és elemzése valamely tárgyalat olvasmányból.

8. *Egység. Főnévképzés -vány, -vény; -mány,*

-mény; -ék, -lék, -dék; -al, -ál, -el, -él képzőkkel. — Szemléltetés a 44. és 45. gyakorlatokon. — Igékből képeznek főneveket.

III. ÖSSZEFOGLALÁS. A tanult főnévképzők összefoglalása és a tanulságok levonása, különösen a helyesírás szempontjából.

Főnévből képez főnevet:

-ász, -ész;

-s, -as, -os, -es;

-ka, -ke, -cska, -cske.

Igéből képez főnevet:

-ás, -és;

-at, -et;

-vány, -vény, -mány, -mény;

-ék, -lék, -dék;

-al, -ál, -el, -él.

Bármely szóból képez főnevet:

-ság, -ség;

-alom, -elem, -adalom, -edelem.

RENDKÍVÜLI GYÓGYULÁS TISZT. LE GRAS ANYÁNK KÖZBENJÁRÁSÁRA.

Örömmel teszek eleget főtisztelendő Atyám többször kifejezett óhajának, amidőn a tisztelteméltó Le Gras Anyánk közbenjárása folytán nyert kegyelmet, t. i. arcom csodás gyógyulását a betegség egész lefolyásával együtt a valósághoz híven leírom.

1906. szeptember közepe felé kezdődött a baj. Arcomon a jobb szem alatt keletkezett, körülbelül másfél cm. átmérőjű vörös folt alakjában.

Eleinte lázkiütésnek tartottuk, s csak október vége felé, mikor a folt terjedni s duzzadni kezdett, vettük igénybe házi orvosunk tanácsát, ki a bajt egyszerű bőrkiütésnek minősítette s gyógyítására kenőcsöt rendelt. Hónapokon keresztül használtam a kenőcsöt a legkisebb eredmény látszata nélkül, midőn kedves szolgálónővérem — Budapesten lévén dolga — magával vitt, s ott egy orvostanár, bold. e. Tauszk dr. véleményét kértük ki a bajra nézve. Ez is makacs bőrkiütésnek minősítette a bajt, s kenőcsöt és szappant rendelt. Mégis, mikor 4—5 héttel az első látogatás után újra Budapestre utaztam, ő maga is beismerte, hogy bajom nem javult, sőt a folt terjedni látszik. Már körülbelül hetedikféle kenőcsöt használtam, midőn március elején a helybeli főorvos iskoláinkat látogatta meg, s észrevévén arcomon a vörös foltot, a társalgóba hívott, s ott egyszerű megtekintés után kimondotta, hogy az bőrfarkas (lupus).

Sokat hallottam e bajnak gyógyíthatatlan voltáról, s arról, hogy kifejlődve, mily borzasztó következményekkel jár; s bár nem mondhatnám, hogy megremültem, de mégis elszorult a szívem a gondolatra: mi lenne, ha dr. S.-nek igaza volna, s e baj örökre bezárhatná mögöttem az iskola ajtaját!

Kevéssel ezután egy kedvesnővérünk ibolyacsokrokat kapott Párizsból, tiszteletreméltó Le Gras Anyánk sírjáról. Körülbelül ugyanekkor a rókuskórházi kedves szolgálónővér kis szövedarabkát küldött, amelybe egy évig tiszt. Anyánk csontereklyéi voltak csomagolva. Ezeket a kis ereklyéket tiszt. Alapítónőnk érmével együtt elkezdtem éjjelenként arcomra kötni, s először kedvesnővérünkkel, majd többi kedves társnőmmel együtt ájtatosságot tartottunk. Már az első kilenced végeztével előbbrehaladt a gyógyulás, mint a kenőcsök-

nek félévi használata alatt. Az örvendetes kezdettől felbátorítva, mi is kettőzött buzgalommal folytattuk az imát.

Több más intézetben is, többek közt a pilisecsbai akkori központi intézetünkben a kedves szeminaránővérek, és sok más jó nővér egyesítette imáját a miénkkel, s így tiszteletreméltó drága Le Gras Anyánk, — nem tekintve érdemtelenségemet, — rövid idő alatt eloszlatta a bajt, úgy, hogy mikor augusztusban, a nagy szentmagány alkalmával nagyontisztelendő vizitátornőnk meglátott, alig találta meg a baj helyét arcomon.

Örömmel követem ezen alkalommal adott szíves tanácsát, hogy hálából imádkozom tiszteletreméltó Alapítónőnkhez, s hálaimámmal kapcsolatban, az ő szelleméért könyörgök, úgy érdemtelenségem, mint azon jó lelkek számára, kik oly szívesen imádkoztak gyógyulásomért. Bár ezt a kérést is oly gyorsan meghallgatná Le Gras Anyánk!

ELHÜNYT NŐVÉREINK.

11. *Lanner Júlia Szalézia nővérünk, meghalt Budapesten a Szent Teréz intézetben, 1917. január 29.-én.*

Szalézia nővérünket égi védőszentje a szenthivatásban, dicső Atyánk jó barátja, Szalézi szent Ferenc, épen névünnepeén vezette a jó Istenhez.

Ha kedvesnővérünk életére gondolunk, önkénytelenül a szerény kis ibolya jut eszünkbe; mert drága nővérünk 36 éves élete a szenthivatásban oly esendesen, elrejtve, a legnehezebb munka közt folyt le, hogy őt is csak tetteiről lehetett felismerni, mint az ibolyát illatáról.

Igazi irgalmasnővér volt, miről a gyönyörű kép

tanuskodik, melyet a halála után tartott kis konferencia festett róla.

Legjobban épültünk buzgóságán, mellyel imáit végezte. A szentmise hallgatásért, a szentáldozásért éveken át a legnagyobb áldozatokat hozta. Szeretetteljes, szolgálatkész volt, soha senkit meg nem bántott, s midőn betegségének utolsó hetében a szobát már el nem hagyhatta, oly alázatosan köszönt meg minden kis szolgálatot, hogy igazán megható volt. Sokszor mondotta: „De jó dolgom van! Úgy kiszolgálak, mint egy hercegnőt!” Mi szívesen tettük, nagyon is megérdemelte. Fiaital korában nem kímélte magát, dolgozott három helyett; a pincében, a padláson, a házban, a mosóteknő mellett, mindenütt. S mikor ereje megtört, a nehéz kapus tisztséget és szegények kiszolgálását kapta, amelyet élete utolsó percéig szeretettel viselt. Hányszor találták a nővérek a mostani háborús időben sírva ülni a társalgóban.

Ha kérdezték, miért sír? — azt felelte: Nem tudom könnyeimet visszatartani, ha a szegényeket látom! Mennyit szenvednek, s nekünk nem hiányzik semmi. Kedves nővérünk, küldje csak ide a nővéreket pár órára, majd üdvös tanulságot merítenek. — A szent szegénységet maga is gyakorolta. Ruháit, mindenét a lehetőség javítgatta. Íme, szent Vince igazi leánya! Be is vált rajta szent Alapítónk szava: „*Aki életében szerette a szegényeket, nem fél a haláltól.*”

Nem is félt nővérünk egy csöppet sem; oly nyugodtan várta. Midőn egy nővér kérdezte, milyen gondolatokkal foglalkozik most, azt mondta: Mindíg ezt az éneket dúdolom magamban: „Mikor jössz már, ó Jézusom? Mikor hívsz magadhoz? Jöjj hamar, ó kérélek, mert csak érted égek! Nem félek én a haláltól, nem a sír magányától; bátran megyek utolsó utamra, mert csak ezen juthatok fel oda!”

Azért még sem képzelte a halált oly közel, mert, miként mondotta, neki nincs baja, csak roppant gyenge. Hogy mitől, azt nem tudja felfogni. Mindenki tudta, csak ő nem, ki saját érdemeit soha sem ismerte. S valóban, oly csendesen, oly nyugodtan szenderült el délután $\frac{1}{4}$ óraker, miután kétszer, hangosan felsóhajtott: Jézus! Jézus! Még arcizma sem rándult meg, midőn szép lelke elszállt az agyongyötört testből. Mindenki csodálkozott, hogy csak 58 éves volt, sokkal idősebbnek látszott.

Tegyük e szép képre az utolsó esetvonást kedves nővérünk szép megjegyzésével: Szalézia nővér igen hű volt. Semmit sem tett engedély nélkül. Hálás szíve nagy tisztelettel és szeretettel volt előljáróink iránt. Utolsó vigasza volt jó főtisztelendő atyánk levele. Mikor kedves nővérünk felolvasta az atyai szavakat: „Szeretettel üdvözlöm őt névünnepe, és szívből atyai áldásomat küldöm neki,” — könnybelábadt szemmel köszönte meg ez utolsó szeretetbizonyítékot.

Bizton reméljük, hogy hallotta már Jézusunk szavát: *Örvendj, hív szolgám, s mert hű voltál a kicsinyben, menj be Urad örömébe!*

Kérdések — Feleletek.

1. *Kívánhatják-e a kedves nővérek, — hivatkozva a pápai dekrétumokra — kedves szolgáló-nővéruktől, hogy adjon nekik engedélyt a házból való távozásra azért, hogy szentgyónásukat a házon kívül végezhessék?*

Sem az 1890. dec. 17.-én, sem az 1913. február 3.-án kelt pápai dekrétum nem kötelezi a szolgáló-nővéreket arra, hogy a nővéreknek szentgyónás végzésére

a házból való távozást engedélyezzék; sőt e dekrétumok nem is említik a házból való távozást. Ellenkezőleg, az 1913. február 3.-án kelt pápai rendelet 4. és 13. pontja határozottan kefejezi, hogy ha egyik vagy másik nővér a rendes gyónás idején kívül óhajt gyónni, úgy *a gyóntató a házba hívassék*. Behívhatók pedig: a rendes, a rendkívüli és a speciális gyóntatók, mert más áldozár a nővérek házaiban nem gyóntathat, kivéve, ha egyik vagy másik nővér súlyos betegségében más gyóntatót kívánna; ezen esetben bármely áldozár behívható.

A dekrétum csak egy esetben engedi meg (14. pont) a házon kívül a szentgyónást, t. i. ha egyes nővéreknek bármi más okból engedélyük van a házon kívül tartózkodásra. Ezen esetben bármely templomban vagy kápolnában, bármely papnál meggyónhatnak s erről nem kötelesek beszámolni. De engedély nélkül a házból távozni csupán a szentgyónás végzésére, nem szabad.

A kedves szolgáló-nővérnek tehát nem kötelessége a nővéreket bármely időben és alkalommal a házból szentgyónásuk végzésére kiengedni, hanem csak az illető nővér kívánsága szerint *a rendes, rendkívüli vagy speciális gyóntatót behívatni*.

II. Ha kedves szolgálónővérünkkel vagy egyébként tárnővéreimmel beszélek, használjuk-e ezt a kifejezést: „Alázattal kérem!”

Mindenesetre, még pedig kettős oknál fogva: 1. megkívánja ezt a kölesönös tisztelet, mellyel egymásnak tartozunk; 2. pedig társulatunk szokása. Helyénvaló tehát, ha valakinek a hívására jelentkezniünk kell. Pl. tiszteendő nővéreünknel, sőt idősebb nővéreinkkel szemben se fukarkodjunk vele.

III. hogy ezzel a kifejezéssel éljünk akkor is, mikor valakinek a szívességét óhajtjuk igénybe venni. Ez

a két szó: *Alázattal kérem*, — lehüti bennünk a parancsoló hangot, melybe a mai lázas, izgalmas, ideges életben oly könnyen esünk. Másrészt könnyebben megnyerjük szándékunknak az illetőt az alázatos kérés hangjával; mindenesetre kerülve minden feltűnést vagy túlzást e tekintetben.

Lelkesítsen vagy buzdítson bennünket ennek a gyakorlására drága elüljáróink példája, akik társulatunk ezen szokását is épúgy, mint a többit, nem anyyira intelmeikkel, mint inkább példaadásukkal őrzik.

Szünórák.

Eredeti igazolvány.

Teknőalakú Rétutcánk (itt van a lakás) vasárnap 19.-én oly jégsíkosra fagyott, hogy arra délelőtt féltizig csak nagy veszéllyel lehetett kimenni, illetve járni. *Unokáim, B. Gabriella és Erzsébet* nehogy egypárszor elessenek, *esetleg láb-vagy kéztörést is szerezzenek*, templomba sáros-pizskosan megjelenjenek, nekik egyenesen megtiltottam a templomba menést. Mert kérem, amily szigorúan ügyelek, hogy templomból ki ne maradjanak, azon módon ügyelek testi épségükért, mert ezért elsősorban én vagyok felelős. Minden egyéb járható rossz időben, fergetegben nekik templomba menni kell, itt már nincs szó a csonttörésről, de nem is volt eset, hogy még kimaradtak volna a templomból, *mert ebbeli szigorom határt nem ismer*. Hogy unokáim templom helyett valahol csatangoljanak, *ez különösen kizárt dolog*.

A két gyermek nagyatyja

G. ---y.

LEVÉLSZEKRÉNY.

X. Nagy kegyelem a kedves nővérekre nézve, ha gyermekeket első szent gyónáshoz és áldozáshoz készíthetnek elő. Nem ajánlhatok errenézve jobbat, mint Szuszay A.: Előkészület a nagy napokra című remek szép könyvét. Az összes gyónási, áldozási és bérnáltási tanítások részletes kidolgozásait tartalmazza. Nagyon ajánljuk minden nővérházunknak. Megrendelhető a Sz. István társulatnál is, **Virrasztó nővér.** Hogy szabad-e a Központi Lapot az osztályra is elvinni, ha az ebédlőben nem volt jelen az olvasásnál? — Ó igen, sőt jó is, ha pótolják a mulasztottat, csak arra nagyon vigyázzanak, hogy sehol le ne tegyék, hanem tartsák ott biztos, elzárt helyen, szekrényben vagy fiókban, hogy a világiak kezükbe ne vegyék. Iskolában vagy más tisztségben levő nővérek is elvihetik magukkal, ha szükséges, de épúgy vigyázzanak rá. **Olga n.** Szokásaink könyvében vagy másutt semmi határozat sincs arra nézve, hogy a nővérek pusztá kézzel ne mosakodjanak. **Paula sz.-nővér.** Alkalmas magyar olvasmányt keres az ebédlőbe? Ajánljuk Berthe-Szeghy, Jézus Kr. élete, szenvedése, győzelme. Egyfolytában is olvasható, vagy pedig az egyházi idők szerint feloszva és megszakítva. **Grácia n.** Hálás köszönet a küldeményért. Kérdésére nehéz a válasz, de talán sikerül. **Gizella n.** A mutatványul küldött **Sz. Zitta élete** füzetekért — ha nem rendelnek belőle, — be kell küldeni a 40 fillért. Azért mellékeljük a csekket. De már legalább 10 példányt mégis csak rendeljenek!